

7. УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

УДК 65.012.8

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ібрагімов Е.Е., д.е.н., професор

*Запорізький національний університет**Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

joos@bk.ru

Необхідність цього дослідження пояснюється розбіжністю думок стосовно розуміння категорії «економічна безпека підприємства», з одного боку, і недостатньо дослідженим питанням поєднання процесу розвитку підприємства з необхідним завданням забезпечення високого рівня його економічної безпеки, з іншого. Аналізуючи, систематизуючи та узагальнюючи результати наукових досліджень, було визначено, що економічна безпека підприємства – це економічна категорія, яка характеризує умови функціонування підприємства. Оскільки розвиток підприємства – це об'єктивний процес, який протікає в умовах невизначеності та мінливості зовнішнього та внутрішнього середовища, він супроводжується системою загроз, від яких підприємство має захищати система економічної безпеки. Питання економічної безпеки підприємства набувають актуальності і в науково-дослідницькому, і в практичному аспекті. Зростає кількість публікацій, науково-практичних конференцій, семінарів, що присвячені проблемам економічної безпеки підприємства. Аналізуючи праці науковців, можна відстежити розмаїття підходів до визначення суті поняття «економічна безпека підприємства». У статті досліджено зміст категорії «економічна безпека підприємства». Досліджено та систематизовано теоретичні підходи щодо сутності економічної безпеки підприємства. Уточнена сутність економічної безпеки підприємства з метою створення передумов до реалізації та забезпечення економічної безпеки в практиці роботи вітчизняних підприємств.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, теоретичні підходи, система економічної безпеки підприємства.

АНАЛИЗ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Ибрагимов Э.Э., д.э.н., профессор

*Запорожский национальный университет**Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

Необходимость этого исследования объясняется расхождением мнений относительно понимания категории «экономическая безопасность предприятия», с одной стороны, и недостаточно исследованным вопросом сочетания процесса развития предприятия с необходимой задачей обеспечения высокого уровня его экономической безопасности, с другой. Анализируя, систематизируя и обобщая результаты научных исследований, было определено, что экономическая безопасность предприятия – это экономическая категория, характеризующая условия функционирования предприятия. Поскольку развитие предприятия – это объективный процесс, который протекает в условиях неопределенности и изменчивости внешней и внутренней среды, он сопровождается системой угроз, от которых предприятие должна защищать система экономической безопасности. Вопросы экономической безопасности предприятия приобретают актуальность как в научно-исследовательском, так и в практическом аспекте. Увеличивается количество публикаций, научно-практических конференций, семинаров, посвященных проблемам экономической безопасности предприятия. Анализируя работы ученых, можно проследить разнообразие подходов к определению понятия «экономическая безопасность предприятия». В статье проведено исследование содержания категории «экономическая безопасность предприятия». Исследованы и систематизированы теоретические подходы к сущности экономической безопасности предприятия. Уточнена сущность экономической безопасности предприятия с целью создания предпосылок к реализации и обеспечению экономической безопасности в практике работы отечественных предприятий.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, теоретические подходы, система экономической безопасности предприятия.

THEORETICAL APPROACHES TO THE DEFINITION OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE CONCEPT ANALYSIS

Ibragimov E.E., Ph.D., professor

Zaporizhzhya National University

Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66

The necessity of this study is explained by difference of opinions regarding understanding of the “economic security of an enterprise” notion, on the one hand, and the poorly studied issue of a combination of the process of enterprise development with a necessary task of ensuring a high level of its economic security, on the other hand. Analysing, systemising and generalising results of scientific studies, the article identifies that economic security of an enterprise is an economic category, which characterises the enterprise functioning conditions. This becomes possible if an enterprise is capable of resisting external threats and preventing internal ones. Since development of an enterprise is an objective process, which takes place under conditions of uncertainty and changeability of external and internal environments, it is accompanied with a system of threats, which the system of economic security should protect an enterprise from. Issues associated with economic security of an enterprise tend to gain in relevance both in terms of science and research and practical application. The number of published works, research-to-practice conferences, seminars dealing with problems of economic security of enterprises is currently on the increase. By analyzing various scientific works, it is possible to detect a shift in the approaches to defining the essence of the term “economic security of an enterprise”. The article deals with studying the “economic security of enterprise” concept. Theoretical approaches to the definition of economic security of enterprise concept were studied and systematized. The essence of enterprise’ economic security is specified in order to create preconditions for the realization and implementation of economic safety in the practice of domestic enterprises.

Key words: economic security of enterprise, theoretical approaches, economic security of enterprise system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Економічна, політична та соціальна ситуація, що склалася в Україні, умови ринкової економіки та світової глобалізації генерують безліч факторів ризику та загроз, з якими повсякденно стикаються підприємства і які по-різному впливають на його діяльність. Успішне функціонування та стабільний розвиток будь-якого підприємства залежать від наявності надійної, якісної та ґрунтовної системи економічної безпеки. Розроблення практичних аспектів економічної безпеки підприємства, які повинні відповідати вимогам сучасного економічного простору, передуює вдосконалення теоретичних засад щодо визначення поняття «економічна безпека підприємства».

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню проблеми систематизації підходів щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства» присвячені роботи таких вчених-економістів, як: Н. Лоханова [1], В. Безбожний [2], О. Яременко [3], Н. Прус [4], Г. Іващенко, О. Ярошенко [5], І. Шульга [6], О. Ляшенко [7], Я. Білоус [8], О. Мішина, С. Мішиної [9], М. Кухар [10], О. Коваленко, Л. Лисенко [11], А. Лук’янчикової [12].

Так, Н. Лоханова [1], виходячи з основної ідеї кожного визначення, виділяє такі основні підходи до тлумачення змісту категорії «економічна безпека підприємства»: з позиції захисту інформації, ресурсно-функціональний, конкурентний, орієнтований на захист від загроз факторів навколишнього середовища, орієнтований на захист інтересів підприємства та інше.

Безбожний Л. [2] проводить систематизацію підходів до тлумачення поняття «економічна безпека підприємства» відповідно до постулатів теорії розвитку, у межах якої розглядає безпеку з двох позицій: як форму розвитку суб’єкта і як форму протистояння суб’єкта загрозам.

Яременко Ф. [3], досліджуючи еволюцію поняття «економічна безпека підприємства», визначає існування трьох напрямів розробок основних теорій: інформаційний напрям, безпеки зовнішнього середовища та ресурсно-функціональний.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Головною метою цієї роботи є систематизація існуючих теоретичних підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» для подальшого уточнення сутності даної економічної категорії.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність проблем економічної безпеки підприємства зумовила велику кількість досліджень у цьому напрямку. Проте на сьогодні існує дуже широкий, і за обсягом, і за змістом, спектр визначень поняття «економічна безпека підприємства», що потребує проведення аналізу теоретичних підходів до систематизації поняття «економічна безпека підприємства».

На даний час існують декілька підходів до систематизації визначень дефініції «економічна безпека підприємства». Наприклад, Н. Лоханова [1] виділяє основні підходи змісту категорії «економічна безпека підприємства» з позиції захисту інформації (В. Ярочкін), ресурсно-функціональний (Є. Олейніков, А. Кірієнко, Т. Кузенко), конкурентний (В. В. Белокуров), орієнтований на захист від загроз факторів навколишнього середовища (Д. Ковальов, Т. Сухорукова), орієнтований на захист інтересів підприємства (А. Колосов, Г. Козаченко, В. Пономарьов), орієнтований на розкриття властивостей стійкості підприємства як системи (С. Дубецька, Н. Подлужна). При цьому автор вважає, що підходи – ресурсно-функціональний і орієнтований на захист підприємства від загроз зовнішнього середовища є фрагментарними, висвітлюють лише один бік проблеми, не дозволяють розкрити сутність категорії повністю, решта – підкреслюють цілком правильні суттєві характеристики відповідної категорії, проте потребують певної конкретизації.

У роботі В. Безбожного [2] виділено групу підходів до тлумачення економічної безпеки як форми розвитку підприємства, до складу якої входять: ресурсно-функціональний, конкурентний і гармонізаційний. Підходи до тлумачення економічної безпеки як форми протистояння загрозам це: інформаційний, захисний і стійкісний. Існуючі агресивний і вузькофункціональний підходи є такими, які можуть бути складовими і однієї, й іншої групи підходів, тобто мають симбіозний характер. На думку автора, економічна безпека в сучасних наукових дослідженнях розглядається або як стан захисту від загроз, або як стан використання корпоративних ресурсів, або як міра гармонізації інтересів підприємств у часі та просторі. Домінуючими серед таких досліджень є ті, що розглядають економічну безпеку як стан захисту підприємства від загроз.

Досліджуючи еволюцію поняття «економічна безпека підприємства» О. Яременко [3], визначає існування трьох напрямів розробок основних теорій: інформаційний напрям (Г. Андрощук, Л. Вороненко, І. Давидов, П. Крайнев, В. Белов), безпеки зовнішнього середовища (Д. Ковальов, Т. Сухорукова, Н. Капустін, В. Забродський), ресурсно-функціональний (В. Тамбовцев, Є. Олейніков, О. Бандурка, В. Духов, Г. Козаченко).

Згідно з Н. Прус [4], виділяють такі підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства»: ресурсно-функціональний (С. Ілляшенко, Т. Кузенко, С. Покропивний, Є. Олейніков, Г. Швиданенко, О. Олексюк, В. Сенчагов), захисний (М. Бендіков, А. Колосов, В. Шликов, О. Соснін, П. Пригунов), стійкісний (К. Горячева, Н. Капустін, С. Дубецька), конкурентний (В. Белокуров), гармонізаційний (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко), інформаційний (В. Ярочкін, А. Шаваєв), фінансовий підхід (О. Радзіна). На думку автора, при розгляді економічної безпеки підприємства з позиції захисного підходу втрачається бачення перспектив розвитку підприємства. Конкурентний підхід не враховує того факту, що наявність конкурентних переваг підприємства, без їх використання і реалізації, не гарантує підприємству економічної безпеки. У межах вузькофункціональних підходів (інформаційного та фінансового) економічна безпека підприємства розглядається з позиції окремого аспекту його діяльності, що дозволяє провести всебічні й глибокі дослідження обраного аспекту діяльності підприємства і показати конкретні шляхи та способи забезпечення економічної безпеки підприємства в тій або іншій сфері його діяльності.

Найбільш широким та перспективним для подальших досліджень, на думку автора, є ресурсно-функціональний підхід. У межах цього підходу дослідження економічної безпеки підприємства має різнобічний характер, вивчаються основні процеси, що впливають на її забезпечення, проводиться аналіз розподілу й використання ресурсів підприємства, розробляються заходи щодо забезпечення максимально високого рівня функціональної

складової економічної безпеки підприємства. Так, Н. Прус зазначає, що метою забезпечення економічної безпеки з позиції саме цього підходу є розвиток підприємства та його стабільне функціонування.

Іващенко Г. та Ярошенко О. [5] систематизують визначення поняття «економічна безпека підприємства» так: стан ефективного використання ресурсів (Є. Олейніков, С. Ілляшенко, А. Кірієнко, Т. Кузенко), стан виробничої системи (В. Тамбовцев, Ю. Лисенко, С. Міщенко), наявність конкурентних переваг (В. Белокуров), стан економічного розвитку (Р. Дацків), гармонізація економічних інтересів (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко), стан захищеності діяльності підприємства (Д. Ковальов, Т. Сухорукова, І. Плетнікова, Ю. Кракос, Н. Серик), стан захищеності інтересів (В. Шликов, А. Шаваєв, А. Багаутдінов).

Шульга І. [6] виділяє такі підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємства»: забезпечення умов збереження комерційної таємниці (Г. Азоев, В. Барсуков, Ю. Батурін, В. Белов, І. Василевський, В. Василец, В. Гавриш, В. Деружинський, А. Полянський, Е. Соловйов, А. Шаваєв, В. Ярочкін), захист від несприятливого впливу зовнішнього середовища (В. Забродський, Н. Капустін, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, Є. Олейніков, В. Тамбовцев), захист економічних інтересів підприємства (Г. Мінаєв, Т. Соколенко, В. Шликов), захист окремого аспекту (виду) діяльності (І. Бланк, К. Горячева, Ю. Кім, Т. Кузенко, Р. Папехін, В. Прохорова, Н. Сабліна), система економічних відносин (В. Мак-Мак, В. Ярочкін, А. Пономаренко, С. Грунін, В. Франчук, Ю. Кім).

На особливу увагу заслуговує думка О. Ляшенко [7, с. 65-69], яка наводить такі підходи до дефініції «економічна безпека підприємства»: захисний (М. Бендіков, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, В. Тамбовцев), ресурсно-функціональний (І. Отенко, Є. Олейніков), стійкісний (Н. Капустін, О. Барановський), гармонізаційний (Г. Козаченко, В. Пономарьов), лібертарний (авторський), а також говорить про генезу економічної безпеки підприємства, починаючи зі стану захищеності від загроз (семантика), через ототожнення зі стійкістю підприємства, стану використання корпоративних ресурсів і наявності конкурентних переваг (статика), до гармонізації інтересів та міри економічної свободи (динаміка).

Спробу систематизувати визначення поняття «економічна безпека підприємства» зробила й Я. Білоус [8], яка виділяє такі підходи до визначення цього поняття: силовий (В. Ярочкін, А. Шаваєв), стратегічний (В. Гусев, В. Демін, Б. Кузін, Ф. Євдокимов, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, М. Бендіков, В. Шликов), ресурсно-функціональний (Є. Олейніков, В. Мунтіян), гармонізаційний (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко), ринковий (В. Белокуров, Є. Раздіна), кримінальний (Н. Капустін). Так, стратегічний підхід є найбільш поширеним. Він базується на визначенні економічної безпеки підприємства як захищеності його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз, тобто захисту підприємства, його кадрового й інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу і прибутку, що забезпечується системою заходів спеціального правового, економічного, організаційного, інформаційно-технічного і соціального характеру.

Найсучаснішим підходом до трактування сутності економічної безпеки підприємства, на думку Я. Білоус, є гармонізаційний підхід, спрямований на результат, що забезпечує баланс інтересів підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища.

Систематизація визначень поняття «економічна безпека підприємства» за змістом була здійснена О. Мішиним та С. Мішиною [9], які виділили такі групи підходів до визначення цього поняття:

1. Стан: захищеності (М. Бендіков, В. Гапоненко, А. Беспалько, А. Власков, Г. Клейнер, Т. Ковальов, Т. Сухорукова, А. Колосов, Г. Ляний, В. Шликов), незалежності від негативних дій, впливів (Л. Воронович), ресурсів, потенціалу (М. Зубок, Р. Зубок, С. Ілляшенко, А. Кириєнко, А. Мелехов, Є. Олейніков, Е. Камишнікова, С. Покропивний), об'єкта (підприємства) та його відносин (С. Дубецька, Т. Соколенко, В. Саллі, С. Саллі, А. Судоплатов, С. Лекарев, Д. Шалагін);

2. Характеристика системи, суб'єкта господарювання (В. Забродський, Н. Капустін, Н. Подлужна, Л. Шемаєва);
3. Інші змістовні характеристики: сукупність чинників (Н. Капустін); міра гармонізації інтересів (Н. Козаченко); здатність досягати мети (Д. Пілова); процес забезпечення стабільності (К. Половнев); комплекс заходів (Є. Раздіна).

Ці підходи до визначення економічної безпеки мають яскраво виражений управлінський аспект, тому не розкривають економічної сутності самого поняття «економічна безпека». Переважна більшість визначень економічної безпеки зводиться до трактування економічної безпеки як стану захищеності підприємства, або взагалі стану суб'єкта господарювання, ефективності використання його ресурсів і потенціалу. Найбільш обґрунтованим є підхід до визначення економічної безпеки як стану захищеності підприємства, який, на думку О. Мішина та С. Мішиної, відображає зміст самого поняття безпека.

Ще одну спробу систематизувати визначення поняття «економічна безпека підприємства» зроблено й М. Кухар [10], яка виділяє такі підходи до визначення цього поняття: інформаційний (А. Драга), аналізу управління ризиками (О. Бандука, В. Духов, К. Петрова), ресурсно-функціональний, (М. Фоміна, Є. Олейников, І. Білоусова, С. Шкарлет, С. Ілляшенко, Т. Кузенко, С. Покропивний, О. Грунін), захисту інтересів підприємства (В. Шликов, А. Іванов), суб'єктивно-об'єктивний (Н. Капустін, В. Забродський), розвитку потенціалу підприємства (А. Кириєнко), організаційний (Д. Аллен, Р. Караллі), системно-діяльнісний (Л. Гнилицька), узагальнюючий (системний) Г. Козаченко, В. Пономарьова, О. Ляшенко. Найпоширенішим з існуючих підходів, на думку автора, є ресурсно-функціональний підхід.

Коваленко О., Лисенко Л. [11] проводять таку систематизацію підходів до розуміння поняття «економічна безпека підприємства» (ЕБП): ресурсно-функціональний (С. Ілляшенко, Є. Олейников, В. Сенчагов, Т. Кузенко, В. Гусев, В. Дьомін, Б. Кузін) – за цього підходу: намагаються уникнути вживання поняття загрози у визначенні ЕБП, оскільки він базується на економічних поняттях досягнення мети функціонування, дослідження ЕБП має різнобічний характер, вивчаються основні процеси, що впливають на її забезпечення, проводиться аналіз розподілу й використання ресурсів підприємства, розробляються заходи щодо забезпечення максимально високого рівня функціональної складової ЕБП, не згадана можливість використання некорпоративних ресурсів забезпечення ЕБП, важко визначити, яким саме виявляється стабільне функціонування підприємства; конкурентний (Н. Лоханова, В. Белокуров) – цей підхід, на думку авторів, не враховує того факту, що наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням, без їх використання і реалізації, не гарантує підприємству економічної безпеки; захисний (С. Меламедов, М. Бендіков, О. Соснін, П. Пригунов, В. Шликов) – за такого підходу: ЕБП розглядається як захищеність життєво важливих інтересів підприємства переважно від зовнішніх загроз (тобто захист підприємства, його кадрового та інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу та прибутку), не враховується вплив внутрішнього середовища на ЕБП, боротьба з загрозами, як така, найчастіше не є метою створення підприємства та ведення ним економічної діяльності, втрачається бачення перспектив розвитку підприємства; гармонізаційний (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко; В. Гусев, В. Дьомін, Б. Кузін); стійкісний (К. Горячева, С. Дубецька), інформаційний (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко, В. Ярочкін), фінансовий (Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко, О. Радзіна) – за таких підходів, як вважають автори, ЕБП розглядається з позиції окремого аспекту його діяльності, що дозволяє провести всебічні й глибокі дослідження лише обраного аспекту діяльності підприємства і показати конкретні шляхи й способи забезпечення економічної безпеки підприємства в тій або іншій сфері його діяльності, виникає відсутність єдиного розуміння ЕБП, що може значно знизити результативність підходів, тобто попросту їх знецінити, хоча в ряді випадків такі підходи можуть стати досить корисними; економіко-правовий (О. Грунін, С. Грунін) –

цей підхід враховує важливе, але дуже вузьке коло внутрішніх та зовнішніх загроз, що значно знижує ефективність забезпечення ЕБП.

Питанню узагальнення підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» присвячена робота А. Лук'янчикової [12], яка виділяє такі основні підходи до тлумачення змісту категорії «економічна безпека підприємства»: стан ефективного використання ресурсів підприємства (Є. Олейніков, С. Покропивний, О. Ареф'єва, О. Грунін, С. Ілляшенко, В. Мак-Мак, М. Фоміна, Т. Кузенко), ефективне використання потенціалу підприємства (М. Бендіков, В. Ортинський, Т. Соколенко), захищеність потенціалу підприємства (А. Корієнко), захищеність інтересів підприємства (В. Коллас, А. Колосов, Г. Мінаєв, В. Шликов), стійкість підприємства до загроз (І. Плетнікова, О. Бондаренко, Л. Воронович, Ю. Кракос, Н. Серик, Ю. Лисенко), економічний розвиток підприємства (Р. Дацків, М. Камлик, О. Судакова), захищеність підприємства в системі зв'язків (С. Дубецька, В. Мунтіян, Л. Омел'янович); сукупність умов, чинників та факторів (М. Войнаренко, О. Яременко, Н. Капустін, В. Щербіна); комплекс заходів (Є. Раздина, В. Ярочкин); сукупність компетентностей (Д. Ковальов, Т. Сухорукова, О. Судакова, І. Плетнікова, В. Ортинський, Д. Пілова). За підсумками аналізу, автор доходить висновку, що більшість науковців розглядає економічну безпеку з позиції стану.

ВИСНОВКИ

Як бачимо з проведеного аналізу, на сьогодні в наукових публікаціях з питань економічної безпеки підприємства серед авторів немає єдності щодо поняття «економічна безпека підприємства» і щодо систематизації підходів до розуміння поняття «економічна безпека підприємства». Відсутність єдиної та повної думки про економічну безпеку підприємства зумовлює необхідність подальшого пошуку шляхів та способів вирішення цієї проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лоханова Н. Система управління станом економічної безпеки підприємства: проблемі питання, концепція розвитку / Н. Лоханова // Економіст. — 2005. — № 2. — С. 52—56.
2. Ляшенко О. М. Забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства як функція сучасного менеджменту / О. М. Ляшенко, В. Л. Безбожний // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія економічна : зб. наук. праць. — Вип. 33—1. — Донецьк : ДонНТУ, 2008. — С. 66—72.
3. Яременко О. Ф. Механізм управління економічною безпекою машинобудівного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / О. Ф. Яременко. — Хмельницький, 2009. — 22 с.
4. Прус Н. В. Теоретичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства / Н. В. Прус // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. — 2011. — № 3. Ч. 2. — С. 183—193.
5. Івашенко Г. А. Ідентифікація дефініції «Економічна безпека підприємства» / Г. А. Івашенко, О. Ф. Ярошенко // Бізнес-Інформ. — 2011. — № 9. — С. 129.
6. Шульга І. П. Економічна безпека підприємства як економічна категорія / І. П. Шульга // Академічний огляд. — 2010. — № 2(22). — С. 37—44.
7. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія / О. М. Ляшенко. — Луганськ : Вид. СХУ ім. В. Даля, 2011. — 400 с.
8. Білоус Я. Ю. Аналіз підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» / Я. Ю. Білоус // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. праць. — Вип. 23 (II). — Луганськ : СХУ ім. В. Даля, 2011. — С. 241—246.
9. Мішин О. Ю. Сутність поняття «економічна безпека підприємства» / О. Ю. Мішин, С. В. Мішина // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2012. — № 38. — С. 86—91.
10. Кухар М. Ф. Теоретичні підходи щодо визначення сутності економічної безпеки підприємства / М. Ф. Кухар // Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. — 2013. — Т. 18. — Вип. 3/2. — С. 83—86.
11. Коваленко О. В. Підходи до визначення поняття економічної безпеки підприємства / О. В. Коваленко, Л. В. Лисенко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. — Запоріжжя, 2014. — Вип. № 7. — С. 28—38.
12. Лук'янчикова А. С. Визначення поняття «економічна безпека підприємства» / А. С. Лук'янчикова // Бізнес-Інформ. — 2015. — № 2. — С. 39—47.

REFERENCES

1. Ivaschenko, G.A. and Yaroshenko, O.F. (2011), "Identification of the definition economic security of enterprise", *Business Inform*, no. 9, pp. 129-131.
2. Lochanova, N. (2005), "The economic security of enterprise management system: the problem question, the concept of development", *Economist*, no. 2, pp. 52-56.
3. Lyashenko, O.M. and Bezbozhnyy, V.L. (2008), "Ensuring socio-economic security as a function of modern management", *Scientific papers Donetsk National Technical University*, Iss. 33-1, pp. 66-72.
4. Yaremenko, O.F. (2009), "Mechanism of management of machine-building enterprise economic security", Thesis abstract...cand.sc (Economics), 08.00.04, Khmel'nitsky national university, Khmelnytsky, Ukraine.
5. Prus, N.V. (2011), "Theoretical aspects of economic security". *Visnyk Volodymyr Dal East-Ukrainian National University*, vol. 2, no. 3 (157), pp. 183-193.
6. Shul'ga, I. (2010), "Enterprise economic security as economic category", *Academy review*, no. 2 (22), pp. 37-44.
7. Lyashenko, O.M. (2011), "Conceptualization of enterprise economic security management", Volodymyr Dal East-Ukrainian National University, Lugansk, Ukraine.
8. Belous, Y. (2011), "Analysis approach to defining the concept economic security of an enterprise", *Economy, Management, Entrepreneurship*, Iss. 23 (II), pp. 241-246.
9. Mishin, A.Y. and Mishina, S.V. (2012), "The Essence of the concept of economic security of enterprise". *The bulletin of transport and industry economics*, no. 38 (annex), pp. 86-91.
10. Kukharh, M.F. (2013), "Theoretical approaches to definition of essence of economic security of enterprise". *Odessa National University herald*, Iss. 183(2), pp. 83-86.
11. Kovalenko, E. and Lysenko, L. (2014), "Approaches to the definition of economic security of enterprise", *Economical Bulletin of Zaporozhye State Engineering Academy*, Iss. 7, pp. 28-38.
12. Lukianchykova, A.S. (2015), "Defining the concept of economic security of enterprise", *Business Inform*, no. 2, pp. 39-47.

УДК 005.83

МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ПРОЕКТНОГО ПІДХОДУ

Клименко С.Є., к.е.н., асистент

Запорізький національний університет

Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66

klimenko.sveta.2011@yandex.ua

У статті розкрито сутність проектного підходу та обґрунтовано доцільність його використання в управлінні рекламною діяльністю підприємств телекомунікаційної галузі. Запропоновано розглядати діяльність з планування, розробки та виведення на ринок нових телекомунікаційних послуг, їх маркетингове та рекламно-інформаційне забезпечення, пошук і налагодження каналів збуту як послідовність окремих проектів, у межах яких здійснюється перерозподіл складових проектного потенціалу. Уперше запропоновано методологію розробки стратегії рекламної діяльності телекомунікаційного підприємства на основі проектного підходу, яка враховує специфіку цієї галузі, зовнішнє оточення бізнесу та коло проблемних питань підприємства. Ця методологія передбачає виконання трьох послідовних етапів: стратегічного аналізу, формування набору альтернативних стратегій, реалізації стратегії, кожен з яких має характерні особливості, пов'язані зі специфікою діяльності підприємства. На першому етапі здійснюється аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, визначаються цілі рекламної діяльності, розподіляються ресурси проектного потенціалу, формується команда проекту. На другому етапі відбувається складання варіантів рекламного бюджету та оцінюється кожен з них на відповідність цілям рекламної діяльності. Зміст третього етапу полягає в складанні остаточного бюджету на виконання обраної стратегії рекламної діяльності, моніторингу ходу виконання рекламних заходів, контролі за змінами та оцінці рівня досягнення цілей рекламної діяльності підприємства. Використання запропонованої методології дозволить телекомунікаційному підприємству підвищити ефективність управління рекламною діяльністю та досягти довгострокових цілей, серед яких: зростання